

Rad na uloui Volode u predstavi "Draga Jelena Sergejevna"

Brozić, Lino

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:551729>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-12**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST

STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI

SMJER: GLUMA I LUTKARSTVO

LINO BROZIĆ

**RAD NA ULOZI VOLODE U PREDSTAVI DRAGA JELENA
SERGEJEVNA**

DIPLOMSKI RAD IZ GLUME

MENTOR: doc. art. Jasmin Novljaković

SUMENTOR: umj.sur. Selena Andrić

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU

ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST

STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI

SMJER: GLUMA I LUTKARSTVO

LINO BROZIĆ

**RAD NA ULOZI VOLOĐE U PREDSTAVI DRAGA JELENA
SERGEJEVNA**

DIPLOMSKI RAD IZ GLUME

MENTOR: doc. art. Jasmin Novljaković

SUMENTOR: umj.sur. Selena Andrić

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
diplomski/završni
pod naslovom _____

_____ te mentorstvom _____

rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

Sadržaj

1. UVOD.....	5
2. STVARANJE PROJEKTA	6
3. LJUDMILA RAZUMOVSKA	8
4. RAD NA TEKSTU.....	10
5. KARAKTERIZACIJA LIKOVA	12
6. RAD NA ULOZI.....	15
7. REŽIJSKI KONCEPT I MODEL IGRE.....	21
8. POVIJESNE ČINJENICE.....	22
9. SVEVREMENA ILI MODERNA JELENA SERGEJEVNA... 	24
10. ZAKLJUČAK	26
11. LITERATURA.....	27
12. SAŽETAK	28
13. SUMMARY	29
14. ŽIVOTOPIS	30

1.UVOD

Rad na svakoj predstavi je dugotrajan proces i potrebno je više čimbenika koji su značajni za ostvarivanje kvalitete produkta (predstave) koji se prikazuje publici. Kao što je rekao Hamlet: „(...) daleko je od svrhe glumljenja, kojemu je cilj, kako nekoć tako i sada, bio i jest, držati tako reći zrcalo prirodi (...)“¹, pa je prema tome jedan od važnijih čimbenika u radu na predstavi - vrijeme - bez kojega ne bi postojala ni evolucija čovjeka, a prema tome ni predstava. Osim vremena koje je potrebno kako bi materijal dobio svoju formu i sadržaj, jednako je važan i izbor teksta ili predložka po kojemu se radi(poznato je da je dobar tekst pola posla). Svako umjetničko djelo ima svoju misao vodilju, poruku i smisao, a ono bez čega ni jedno umjetničko djelo ne bi postojalo je umjetnički poriv. Poriv umjetnika da stvori nešto dolazi iz unutarnje potrebe da promjeni nešto. Kao što su ljudi po prirodi drugačiji, tako se i umjetnici razlikuju u mnogočemu, pa je tako i izbor suradnika u stvaranju predstave nepobitan čimbenik u ostvarivanju kvalitetne predstave. Upravo razmišljajući na taj način i uzimajući u obzir čimbenike o kojima govorim, započeo sam rad na svojem diplomskom ispitu i rad na predstavi *Draga Jelena Sergejevna*. Proces je trajao devet mjeseci, obuhvatio je rad devet umjetnika, a bio je diplomski ispit troje mladih glumaca.

Slika 1 - glumci

¹ William Shakespeare, Hamlet, Matica hrvatska, Zagreb 2011, preveo Mate Maras

2. STVARANJE PROJEKTA

Kao student pete godine glume, prije početka akademske godine, počeo sam razmišljati o tome što ću raditi za diplomski ispit te zaključio kako su moja očekivanja stvarno visoka i odlučio sam taj izazov prihvatiti i dati sve od sebe kako bih organizirao vlastiti projekt. U dogovoru s mentorom Jasminom Novljakovićem dobio sam slobodu pri izboru svega - teksta, suradnika, bez vremenskog i teritorijalnog ograničenja. To mi je uvelike olakšalo rad jer sam mogao svoje umjetničke stavove i ideje ostvariti gotovo bez kompromisa. Čitajući dramsku literaturu mnogih svjetskih pisaca, izbor mi je suzila misao jednog od najvećih svjetskih umjetnika: „ *Zanima me glumac jer je on ljudsko biće.*“²

Oduševljen tom jednostavnom mišlju shvatio sam kako tražim dramski tekst koji je živ, koji se tiče živog čovjeka. U moru dramskih tekstova, sjetio sam se društveno angažiranog teksta koji sam davno pročitao i odlučio sam ga pročitati ponovno. *Draga Jelena Sergejevna* Ljudmile Razumovske, već je nakon petnaest minuta čitanja postao predložak mojeg diplomskog ispita, a po završetku čitanja u mojoj se glavi stvorila ideja koja je nakon devet mjeseci realizirana. Izuzetno inspirativan tekst koji nudi primamljive glumačke izazove i zahtijeva pet glumaca s realističnom scenografijom i jednostavnim režijskim konceptom, postao je moja opsesija te sam započeo izbor suradnika. Vrlo brzo sam odlučio svoju opsesiju podijeliti s kolegicom Josipom Oršolić i kolegom Marijanom Josipovićem te na taj način odredio već tri uloge, uključujući svoju. Marijan će odigrati Viću, Josipa Ljalju, a ja Volođu. Kako sam oduvijek htio ostvariti suradnju sa starijim kolegama iz kazališta i mladim uzorima s Akademije, sjetio sam se Antonija Jakupčevića – dvije godine starijeg kolege s Akademije, a sada već glumca na angažmanu u HNK-u Osijek – u tekstu ga je čekala uloga Paše i objeručke ju je prihvatio. Uloga Jelene Sergejevne zahtijevala je da se odlučim za suradnju sa starijom glumicom uz koju će nam svima biti izazov raditi, i bez puno premišljanja, ponuđenu joj ulogu, prihvatila je Selena Andrić – umjetnička suradnica na Akademiji koja je postala i sumentor na ispitu. Razmišljajući o vodstvu koje će nam trebati u radu na predstavi, shvatio sam kako imam želju promijeniti okruženje i zamolio sam prvaka drame HNK-a u Osijeku, Aleksandra Bogdanovića³, da nas, kao iskusan glumac, vodi u procesu i okuša se u režiji predstave. Prihvatio je, a na taj način smo riješili i mjesto izvođenja ispita i pokrenuli suradnju s HNK- u om u Osijeku u kojem smo imali probe, a kasnije i izveli diplomski ispit. Kolega

² Jerzy Grotovski; *Ka siromašnom pozorištu*; Studio Lirica, Beograd, 2006

³ https://hr.wikipedia.org/wiki/Aleksandar_Bogdanovi%C4%87

Mario Tomašević, mladi student kostimografije, u kasnijoj fazi rada na predstavi, pomogao nam je u izboru kostima. Tako smo završili izbor teksta, suradnika, prostora i preostalo je samo prepustiti vremenu da napravi svoje. Projekt je vremenom poprimao svoj oblik, a moja visoka očekivanja su bila ostvarivana korak po korak. U radu na ostvarivanju ovog projekta, osim glume, pozabavio sam se još i produkcijom, izborom glazbe, i raznim potrebama tehničke prirode. Sve u svemu, ovo je bio moj eksperiment i prvi pokušaj stvaranja ozbiljnog umjetničkog projekta, samostalno, uz vodstvo mentora.

Slika 2 - glumci s mentorom i redateljem

3. LJUDMILA RAZUMOVSKA

Ljudmila Razumovska rođena je 1946. u Rigi, Latvija. Diplomirala je teatrologiju na Akademiji dramskih umjetnosti u Lenjingradu 1974. Njezin prvi kazališni komad, napisan je 1979. To je bila *Draga Jelena Sergejevna*. Od Ministarstva kulture je dobila zadatak da napiše dramski tekst o problematičnim tinejdžerima. Iako je tekst odbijen, postavljen je 1981. u Tallinu (Estonija) te u Lenjingradu 1982. Predstava je doživjela ogroman uspjeh i prihvaćena je u više od dvadeset kazališta diljem zemlje, 1983. je prema naredbi Ministarstva kulture, skinuta s repertoara i zabranjena, uz objašnjenje kako lažno i mračno prikazuje težnje sovjetske omladine. Tekst je ponovno dozvoljen 1987., ali, tek poslije cenzuriranja određenih dijelova teksta. Njezini tekstovi se danas igraju diljem svijeta, a *Draga Jelena Sergejevna* jedna je od najčešće postavljanih predstava za mlade u cijelom svijetu.

„O slučaju Razumovske žučno se raspravljalo na sjednici Centralnog komiteta na kojoj se zaključilo da se 'dogodila pogreška u mehanizmima provjere'. Ta 'pogreška' bio je dramski komad Draga Elena Sergejevna (1980.), kojemu je, naravno, smjesta slijedila zabrana. Za kazališta je on tako postao potpuna nepoznanica, sve do pada željeznog zastora, kada se s njime napokon mogla upoznati i ruska i europska kazališna javnost. Štoviše, upravo ovaj komad priskrbio je prezrenoj autorici međunarodni uspjeh. Što je u njemu bilo toliko zastrašujuće da je spisateljica koja danas pripada ruskoj školskoj lektiri bila izbrisana 'korektorom' partijskih čistača? Četvero gimnazijskih maturanata, s buketom cvijeća, kristalnim čašama i pjenušcem u rukama, dolaze nenajavljeno čestitati rođendan svojoj osamljenoj profesorici. Naizgled dirljiv potez učenika, od idiličnog se druženja pretvara u 'eksperiment' sa šokantnim ishodom. Draga Elena Sergejevna iznenada je pokazala sve zablude odgoja uzorne omladine koja je odlučila uzeti svoju sudbinu i svoju budućnost u svoje ruke. I to načinom naučenim kroz sustav čije je desetljetne metode prisvojila kao vlastite. Ova drama prvi je put pokazala da ruska omladina (više) nije zlatna. O tome je progovorila žestoko i beskompromisno. Štoviše, Draga Elena Sergejevna se, poput nekoga zlokobnog proročanstva, bavi problemima što danas još rapidnije nagrizaju suvremeno društvo bez obzira na njegovu prošlost, uređenje ili status. Društvo je to u kojemu je 'bog novac'. I time je odavno počela njegova propast. Kakva onda budućnost stoji pred nama, kada nas ionako odavno već nije briga za običnog čovjeka opterećenog svakodnevnim preživljavanjem, jer

vani je već 'atomska doba'? Na profesoričino pitanje: “Zašto čovjek ponekad ipak bira zlo?”, učenici će odgovoriti: “Zato što je zlo zadovoljstvo. A na ovom je svijetu premalo zadovoljstva.” Drama djeluje gotovo kao proglas nove generacije, iznoseći nove vrijednosti današnjice koje poput 'fast food' proizvoda postaju modelima uspješnosti.⁴

Slika 3 - Draga Jelena Sergejvna u ZKM-u

⁴ <http://www.zekaem.hr/predstave/draga-elena-sergejevna/>

4. RAD NA TEKSTU

U samom početku, tražio sam hrvatsku verziju teksta koja već postoji, ali kad sam je pronašao i pročitao, shvatio sam kako želim bolji prijevod te sam odlučio uzeti srpski prijevod - srpski prijevod je puno bliži ruskom originalu - te ga samostalno prevesti na hrvatski jezik. Konačan rezultat bio je više nego zadovoljavajuć jer su rečenice mojeg prijevoda postale zvučnije i zanimljivije za scensko izvođenje od onih u hrvatskom prijevodu(nemam podatak čiji je prijevod koji sam čitao) koje su literarne i manje prirodne za izgovor.

Prije zajedničkog čitanja i pristupanja tekstu, više od deset puta sam samostalno pročitao tekst i detaljno ga analizirao, bez obzira na to što će se režijom baviti Aleksandar. Tekst je po pitanju forme napisan klasično-modernistički, sadrži klasičnu fabulu sa svim njezinim elementima (uvod, zaplet, vrhunac, rasplet, kraj), ali je podijeljen u dva dijela(prvi i drugi) pa se prema tome ne svrstava u klasičnu radnju s pet činova(antika), četiri čina(A.P.Čehov) ili tri čina kao kod mnogih dramskih djela. U detaljnijoj analizi, prvi dio sadrži uvod, zaplet i jedan dio vrhunca, dok se u drugom dijelu vrhunca dolazi do peripetije koja radnju zapliće dodatno i proteže se sve do raspleta koji je ujedno i kraj. Dakle radnja teksta se razvija sve do samog kraja koji je nagao, brz i kratak – u svega nekoliko replika.

Opisat ću ukratko fabulu drame. Četvero maturanata iz istog razreda(Viće, Ljalja, Paša i Voloda) kucaju na vrata svojoj profesorici matematike(Jelena Sergejevna) istu večer nakon što su pisali maturu, a taj dan je ujedno i rođendan dragoj profesorici. Donose joj poklone i cvijeće te šampanjac kojim će nazdraviti za njen rođendan. Jelena Sergejevna je pritom zatečena u kućnom ogrtaču i nepripremljena za to da itko dolazi u goste jer, kako kaže: „*Kakvi gosti, Vićice? Mama mi je u bolnici. Prema tome, nikakvi gosti ne dolaze.*“⁵ Iako kažu kako se neće zadržavati, profesorica ih odluči ugostiti, a oni ne odbijaju. Dok profesorica u kuhinji priprema zakusku, a Ljalja joj pomaže, dečki u susjednoj sobi otkrivaju kako su zapravo s prikrivenom namjerom došli u posjetu. Dok se goste uz laganu zakusku i šampanjac, vrlo brzo Viće preuzima odgovornost započeti razgovor zbog kojega su došli kod nje. Otkriva se kako su svi, osim Volode, loše napisali maturu iz matematike koja im treba za upise na željene fakultete, a kod Jelene Sergejevne je ključ od sefa u kojemu se nalaze ispiti. Oni su naime, ponijeli falsificirane ispite kojima bi zamijenili prave. Do ovog trenutka traje prvi dio zapleta koji se razvija u drugi dio koji potom dolazi do vrhunca. Pojasnit ću. Učenici

⁵ Ljudmila Razumovska, Draga Jelena Sergejevna

u ovom trenutku, svatko na svoj način, započinju s uvjeravanjem profesorice kako bi im ona predala ključ, a kako ne uspijevaju u toj radnji, okreću se pretresu njenog stana, u nadi kako će pronaći ključ. Time završava prvi dio teksta. Drugi dio teksta započinje novim zapletom jer nisu pronašli ključ, a sada Voloda preuzima radnju psihološkom manipulacijom profesorice, dok mu Paša sa zadržkom i bez manjka morala pomaže, Ljalja spava, a Vićo se napio. Profesorica i dalje drži do toga da im ne da ključ, Ljalja odustaje od namjere da dobije ključ, Paša nema više snage, Vićo je i dalje pijan, a Voloda, iz osobnog zadovoljstva, nastavlja verbalnu i psihičku manipulaciju. Uskoro ih Jelena Sergejevna, koja je već na rubu, istjera iz stana. Međutim, sada se događa konačan vrhunac u radnji gdje Voloda radi dvostruki *plot-twist* laganjem, Ljalja izmiče kontroli i razotkriva ga, a potom Voloda nagovara Pašu da siluje Ljalju, koja je inače Pašina djevojka. Paša je nesposoban to učiniti pa to čini Voloda, u nadi kako će profesorica konačno predati ključ. To se i dogodi, Voloda pobjeđuje u svojoj perverznoj igrici, ali sada više netko ne želi taj ključ. Iz demoliranog stana, s uništenim ljudskim odnosima, prvo odlazi Voloda, zatim Paša pa Vićo. Ljalja ostaje u stanu u nadi kako će izgladiti odnose s profesoricom, ali:

„Ljalja: Jelena Sergejevna, nisu ga uzeli! Čujete me? Nisu ga uzeli! Nisu uzeli ključ! (Lupa u vrata. Jelena Sergejevna ne odgovara. Pobjedonosni Ljaljin glas prelazi u jecaje.)“⁶

Spisateljica je ostavila nedorečen kraj. Je li Jelena Sergejevna u kupaonici u koju se zaključala počinila samoubojstvo, isfrustrirana događajima koji su se odvijali te noći? Tako završava radnja. Radnja se odvija sredinom 80-ih godina u Rusiji, vjerovatno u St. Petersburgu. U to vrijeme u Rusiji je vladao komunistički režim koji je bio pred samim raspadom.

Nakon prve zajedničke čitaće probe, zaključili smo da ćemo kratiti tekst kako bismo zadovoljili kriterij trajanja predstave koji smo zamislili. Ideja je bila da predstava koju ćemo napraviti traje sat i trideset minuta. Tekst smo odlučili kratiti zajedno, za stolom, za vrijeme čitaćih proba. Na taj način svatko može potpuno slobodno kratiti i raditi na svom tekstu te sudjelovati. Konačno skraćen tekst bio je vrlo brzo završen.

⁶ Ljudmila Razumovska, Draga Jelena Sergejevna

5. KARAKTERIZACIJA LIKOVA

„Karakterizacija je postupak gradnje lika od opće do individualne određenosti. Lik najčešće zamišljamo kao živu ličnost a on je zapravo umjetnička konstrukcija stvorena na osnovi osobina, karakteristika.“⁷

Citat profesora Bore Stjepanovića nastavlja se objašnjenjem raznih karakteristika od kojih se karakter sastoji, a one se razlikuju – po općoj osnovi, po mjestu u strukturi lika, po broju lica kojem pripadaju, po stupnju općenitosti, prema važnosti i prema trajanju. Neću razvrstavati karakteristike svakog lika u skupine, nego ću generalno analizirati svaki lik. U karakterizaciji ću navesti mnoge karakteristike iščitane iz radnje, okolnosti, odnosa, kao i vanjske karakteristike(tjelesne).

Jelena Sergejevna(rus. Elena Sergeyevna) profesorica je matematike u srednjoj školi. Ona je žena u srednjim godinama koja živi s bolesnom majkom, neudana je, radi u školi te živi u malenom dvosobnom stanu socijalističkog uređenja. Jelena Sergejevna je, u principu, 'tegleća marva'. Tim se opisom poslužila i spisateljica opisujući većinu žena koje se ujutro voze u gradskom prijevozu i idu na posao, baš kao i Jelena Sergejevna. Njezini ideali su ideali komunističke partije, uvjerenja i stavovi su joj konzervativni. Ona živi kako bi ispoštovala režim, radila svoj posao i živjela svoj život tako da nikome ne smeta. Spomenuto je u tekstu kako je nekada davno imala partnera koji ju je ostavio. Vrlo je jednostavna i skromna, nema nikakve nagone promijeniti bilo što u svojem životu koji je tužan, siv, hladan. Za nju više ne postoji perspektiva i ona zapravo čeka da njena majka na miru umre te da ona dočeka mirovinu i isto tako na miru umre. Ono što je posebno kod Jelene Sergejevne ne bi nikada izašlo na vidjelo da se učenici nisu pojavili kod nje na vratima sa svojim planom. I oni su znali sve o Jeleni Sergejevnoj i upravo zato su joj pristupili, ali nisu znali vrline koje Jelena Sergejevna nikada nije pokazivala. Naime, uslijed događaja te večeri Jelena Sergejevna pokazala je odlučnost u tome da neće predati ključ. Pokazala je ustrajnost u vjerovanju u ideale koje zastupa kao i nepokolebljivost uslijed provokacija. Njezina tvrdoglavost je upravo ta koja je izazvala Volođu da posegne za nekonvencionalnim načinima uvjeravanja. Pokazala je i svoju nepotkupljivost poklonima kojima su je htjeli prevariti. Očekivajući njezinu slabost

⁷ Boro Stjepanović, Gluma I-III, 292

jer je sama na vlastiti rođendan, naišli su na potpunu suprotnost. Jelena Sergejevna pokazala je da postoje uzvišeni ideali, pravda, dobrota te da ima ljudi za koje je posrneće isto što i moralna smrt.

Vićo(Viktor) je maturant koji jedva prolazi u srednjoj školi. Inače je iz dobrostojeće obitelji, u kojoj vlada patrijarhat. Otac mu je direktor, a majka kućanica. On je dobro odgojen, ali je zapravo malo priprost. Ima problem s alkoholom, kaže da je to naslijedio od oca. Vićo ima veliki problem sa samopouzdanjem koji vuče otkad zna za sebe. Oduvijek je bio jedan od onih glupih, jedan od onih koji prepisuju kako bi prošli, koji ni u čemu nije poseban. Jedino što voli je otići kod bake. Baka živi na selu, ima kravu, kokoši i ona je vjerovatno majčinska figura koja ga voli više nego majka. Povezao se s bakom više nego s roditeljima i često ide kod nje i vjerovatno se zato rodila ideja da ide studirati šumarstvo jer jedino što on voli jest šuma, priroda... Neodlučan je u svemu što započne te traži potvrdu od pametnijih, u ovoj situaciji od Volođe, Paše i Ljalje. Njegovi prijatelji ga rugaju, govore kako je upravo on 'šrot' njihovog društva te da će ga alkohol uništiti. Volođa kaže kako je to sve stvar odgoja. Vjerovatno je u pravu. Vićo kaže kako apsolutno ništa nije napisao u ispitu, iako mu je Volođa šaptao, čak mu je i Jelena Sergejevna pomagala. On ni ne zna po što je došao. Volođa, Paša i Ljalja su došli jer znaju koju ocjenu trebaju dok Vićo ne zna treba li mu dvojka ili petica. On je zapravo otišao s njima, jer 'ide ekipa pa zašto ne bi i on'.

Paša je također maturant. On je wunderkind⁸. To je ono što ga čini posebnim- njegov mozak. Izuzetno je pametan, načitan, aktivan na natjecanjima, bavi se Dostojevskim – dakle apsolutno je ispred svoje generacije. Dolazi iz normalne obitelji, dobro je odgojen, pristojan. Ljalja i on su u ljubavnoj vezi. Paša je jedan od onih genijalaca kojem sve u životu ide od ruke, i sve će ići po redu- matura, fakultet, posao, žena, dijete. Potpuno je savršen. Samo, na maturi je pokazao slabost iz nekog nepoznatog razloga i nije zadovoljan kako je napisao, a ocjena mu je potrebna kako bi upisao željeni fakultet jer će u suprotnom svi njegovi planovi pasti u vodu. Njegova najveća slabost je upravo njegova genijalnost koje je svjestan i zato bi ga poraz ubio. Njemu je, od svih, najvažnije da večeras dobije tu peticu jer će u suprotnom izgubiti šansu za dobar život koji planira. Između ostalog, luđački je zaljubljen u Ljaju i ne želi je izgubiti, a svjestan je činjenice da je ona djevojka izvan njegove lige te zna da je može izgubiti ako nešto pođe po zlu.

⁸ njem. wunderkind – čudo od djeteta

Ljalja je kćer samohrane majke koja radi u knjižnici. One se dobro slažu, ali Ljalja odrasta i želi se odvojiti od majke. Svjesna je vremena u kojem živi i svih nedostataka toga, ali je svjesna i čime se može okoristiti i osigurati. Ona svoje nade polaže u to da će se bogato udati jer zna da nije pametna i da uspjeh neće postići svojim zaslugama. Ljalja i Paša su u ljubavnoj vezi, ali Ljalja je s njim jer zna da će uspjeti i postati ideal koji ona traži. Upravo kako kroz radnju predstave Paša pokazuje svoje slabosti, ona otkriva svoje adute te ga time ucjenjuje. U jednom trenutku mu vrlo hladno govori kako ga zapravo ne voli i da je s njim samo zato jer očekuje kako će se on obogatiti i pružiti joj život koji ona oduvijek želi. U jednom monologu, ona se otvara Jeleni Sergejevnoj i govori kako zavidi onim bogatim ženama koje imaju sve što požele, koje imaju sigurnost, ljepotu, kič. To je ono što ona nikada nije imala jer je imala samo majku koja je radila i previše kako bi jedva zadovoljila njezine apetite. Ona je materijalist, oportunist, i ne srami se toga. Njoj ocjena nije važna jer ima plan bogato se udati, ali joj nije svejedno jer zna da ako dobije peticu na ispitu može si otvoriti prostor da taj svoj plan ostvari sama ili s nekim koga više voli.

Voloda je na neki način enigma jer se o njemu, u cijelom komadu, ne saznaje gotovo ništa. Nekoliko konkretnih informacija - tata je ratni drug najpoznatijeg doktora u gradu; Voloda će u Moskvu na Fakultet međunarodnih odnosa. Svega dvije informacije. Njemu jedinom ne treba ocjena, on je zadovoljan kako je napisao. On je došao kod Jelene Sergejevne iz jedne potpuno druge motivacije. U jednom trenutku je još rekao kako će postati diplomat. On je potpuno fokusiran na to da od Jelene Sergejevne dobije ključ, kaže da on, kao budući diplomat, mora moći ostvarivati svoje ciljeve. On je potpuno neopterećen situacijom kod kuće i ocjenama jer je njemu cijeli život osiguran i isplaniran. Njemu je cijela večer jedna velika igra i samo još jedan test kako bi vidio može li ostvariti svoje ciljeve. Nekoliko puta je napomenuo kako njegovo mjerilo nije moral nego korist. On i Paša su vrlo slični. Obojica su pametni, dobro odgojeni, bistri, načitani, naizgled savršeni. Ali su se odlučili za potpuno suprotne puteve. Voloda je odlučio postati državnik, zagovara ideale nove generacije koja će osloboditi Rusiju od komunizma, zaluđen je ideologijama, isključuje moral iz svojih postupaka i zapravo je jako opasan te na granici toga da postane fašist.

Sredovječna neudana profesorica, pijanac, sponzoruša, intelektualac i fašist. Tako bih ukratko opisao likove ove drame. Neke od karakteristika su dio originalnog teksta, dok su neke proizišle iz procesa rada i postale dio predstave.

Slika 4 – Ljalja

Slika 5 - Vićo

6. RAD NA ULOZI

Uloga je umjetničko djelo koje stvara glumac. Kod pripreme uloge glumac priprema sebe kako bi ju odigrao. Često se postavljaju pitanja kojim redoslijedom je ispravno graditi

ulogu. Mnogi veliki dramski pedagozi, glumci i redatelji pokušali su sistematizirati proces gradnje, ne samo uloge, nego i ostalih elemenata jedne predstave, tj. kazališnog čina. Ono što je sigurno jeste to da je svaki glumac zasebna jedinka koja ima svoj organski način na koji dolazi do ostvarenja uloge. Je li ispravno naučiti tekst, a potom stati u prostor i graditi mizanscen i odnose s drugim likovima? Jest. Ali, je li ispravno izgraditi lik pomoću karakteristika koje imamo, a potom na lik *lijepiti* tekst te na taj način stvarati odnose i mizanscen? Jest. Osim ova dva najčešća načina kojima sam se koristio u svojem djelovanju, postoji još bezbroj načina i varijacija kojima se glumac može služiti kako bi izgradio ulogu. Ono što je također sigurno, jest da gradnja neke uloge zahtijeva naporan rad. Učenje teksta, podjela radnje, karakterizacija lika, vanjske karakteristike, govorna radnja, odlmci i zadaci, emotivna angažiranost, razumijevanje činjenica, psihička i fizička spremnost, koncentracija, usmjerenost. Sve su to čimbenici koje glumac uzima u obzir dok radi na ulozi. Opisat ću svoj proces rada na ulozi u predstavi *Draga Jelena Sergejvna*.

Već kod prvog čitanja teksta zainteresirala su me dva lica, Volođa i Paša. Po svemu su vrlo slični, ali ih razlikuje nekoliko sitnica. Tijekom svojeg rada, kroz godine, razvio sam veliku sklonost prema negativcima i intelektualcima, pogotovo onima koji su racionalni. Osobno me više intrigiraju takva lica jer je gradnja uloge u tim slučajevima, za mene svojevrsan *hod po rubu*. Pojasnit ću. Dok je Vićo s jedne strane priprost, neuračunljiv, spontan, razdražljiv, nestabilan – Volođa je vrlo pametan, emotivno stabilan, konstantan i također spontan, poput Viće, ali je njegova spontanost nešto sasvim drukčije, s obzirom na njegovu proračunatost. Mnogo zajedničkih karakteristika dvaju lica ne tvore nužno dvije iste uloge ukoliko je samo jedna od karakteristika u ulozi distinktivna. Na primjer, dva brata blizanca naizgled jednaka u svemu što čine, nisu dvije iste uloge ukoliko je jedan brat ubojica a drugi nije. Upravo zato me u konačnici privukao Volođa više od Paše ili Viće – zbog slojevitosti i kompleksnosti karakteristika koje će u konačnici činiti moju ulogu.

Tko je Volođa i zašto je u ovom komadu? Za razliku od drugih lica svoje skupine(učenici) Volođa neće odustati. Ustrajnost. To je karakteristika koja u jednom trenutku postaje ponovni pokretač radnje. Kontrira mu ustrajnost Jelene Sergejevne koja uslijed pritiska puca te Volođa ostvaruje svoj cilj. Tijekom procesa sam shvatio tu činjenicu, a potom odredio točku u vremenu koja je svojevrsni obrat u mojoj ulozi. Kao pokusne kuniće, Volođa je odlučio pustiti kolege da učine sve što je u njihovoj moći kako bi dobili ključ od Jelene Sergejevne, a kad je shvatio da to nigdje ne vodi, na samoj sredini teksta, zapovjedio je pretres stana.

Volođa: (zijeva)“ Oprostite, jako mi se spava. O Bože, kako je ovo dosadno. Loše radite, gospodo. Bez inspiracije. Tapkate na jednom mjestu.(pauza) Jelena Sergejevna, nemate ništa protiv da vas malo pretresemo?”⁹“

Na mjestu gdje je naznačena pauza u zagradi, za mene je bio preokret u djelovanju mojeg lica. U onom trenutku kad sam to odredio, posložilo se ono prije i poslije. Prije toga trenutka, osnovna radnja mojeg lika je promatranje, a poslije toga - lov. Prije nego što sam odredio ključ uloge, u principu sam učio tekst, prikupljao činjenice, razmišljao o vanjskim karakteristikama i radio na svim onim stvarima za koje sam znao da se neće bitno mijenjati kada pronađem ključ iz kojeg gradim ulogu. Dakle, za mene je ključ bio određena točka u vremenu radnje. Iz jedne karakterne osobine(ustrajnost) izgradio sam razumijevanje djelovanja svojeg lica u vremenu radnje. Volođina karakteristika snažne emotivne stabilnosti bila mi je velika pomoć u gradnji odnosa s drugim likovima. Zanimljivo je kako je on jedini lik koji ni u jednom trenutku nije spomenuo ni jednu stvar koja se tiče njegove obitelji, škole, ili bilo čega privatnoga. Koncentracija je još jedna njegova osobina koju sam razradio na više elemenata. Aleksandar mi je često skretao pažnju uputom: „*James Dean!*“¹⁰, pritom govoreći kako bih trebao igrati frajera kao što je James Dean u većini svojih filmova. U početku mi je ta uputa otežavala rad jer sam se trudio igrati frajera bez unutarnjeg potkrepljenja. Naknadno sam razložio osobinu- frajer- na određene karakteristike i prikazao frajera postupcima proračunatosti, emotivne stabilnosti i ustrajnosti. Dakle, sve što radi Volođa, radi smireno i koncentrirano, s unaprijed izračunatim mogućnostima ishoda te sve radi s potpunim uvjerenjem. Aleksandrova uputa bila je točna, ali je meni bilo potrebno razložiti je kako bih je provukao kroz sebe i odigrao. Moj James Dean se oslonio na dvije karakteristike, a to su upravo koncentriranost i smirenost koju sam spominjao. Prvi test koncentracije je bio izvedba nakon koje sam shvatio da tijekom predstave nisam vidio nijedno lice u publici. Svojom koncentracijom, postigao sam koncentraciju lika koji igram.

⁹ Ljudmila Razumovska, Draga Jelena Sergejevna

¹⁰ Slavni američki glumac

Slika 6 - Volođa i Jelena Sergejevna

Odnose s drugim likovima razjasnio sam određujući Volođin objekt.

„Dobiti od vas taj ključ, to je za mene profesionalni zadatak. Kao budući diplomat moram moći postizati svoje ciljeve.“¹¹

Premda je vrlo jasno rekao koji je njegov cilj, nisam se zagubio prolazaneći ga. Njegov objekt je neživa stvar, stoga mu nedostaje zanimacija prema ljudima. ALI! Razložiti ću. Kako bi ostvario svoj cilj i dobio taj ključ, na putu mu stoji prepreka koja se zove Jelena Sergejevna. Ona je efekt iznenađenja za moj lik, stoga sam u dijelovima gdje igram s Jelenom Sergejevnom, igrao puno veću zainteresiranost, nego u igri s kolegama učenicima. Aleksandar me uputio na sljedeće –da se u scenama gdje se mizanscen i igra između Volođe i Jelene Sergejevne zahuktavaju i intenzitet scene raste, koristim radnjom zavodjenja. Na taj način Volođa bi zavodjenjem trebao omekšati Jelenu Sergejevnu i mogućim ostvarivanjem njene simpatije prema njemu - povećati šansu za dobiti ključ. Svrsishodno, i sasvim logično. U više

¹¹ Ljudmila Razumovska, Draga Jelena Sergejevna

navrata smo bili taktilni, ovisno o situaciji. To je od mene zahtijevalo da igram veliku zainteresiranost u svrhu ostvarivanja cilja. S druge strane kolege učenici(Vićo, Paša i Ljalja), za Volođu ne predstavljaju prepreku u ostvarivanju cilja, stoga prema njima nisam imao potrebu igrati zainteresiranost kao prema Jeleni Sergejevnoj. Oni su za njega sekundarni pa psihičkom i fizičkom manipulacijom Jelene, povećava šanse da dobije ključ. Konkretno u igri, potukao sam se sa svim kolegama i odnosio prema njima kao prema smeću, kako bih ostvario cilj. Tako sam izgradio odnose s ostalim licima u komadu.

Računajući nekoliko tučnjava i natezanja, dva plesa i jedno silovanje, ova uloga je zahtijevala moju fizičku spremnost. Osim tih konkretnih i koreografiranih fizičkih fraza, ova predstava je prepuna malenih fizičkih postupaka koje je svatko od nas primjenjivao individualno. Za mene je jedna od tih konstanata bila čvrsto držanje tijela kroz cijelu predstavu, i time sam postigao čvrstinu koju je uloga zahtijevala.

„Na ovom mjestu na redu je logički akcent koji je suma svih problema ispravnog formiranja govorne fraze, odnosno govorne radnje.“¹²

Borba koju često glumci imaju s tekstom nije me opterećivala. U početku smo za stolom kratili tekst, a kroz čitanja smo već odredili većinu stvari na koje treba usmjeriti pažnju kod rada na tekstu. Govorne radnje su u samom tekstu vrlo jasne jer je tekst konkretan. Prema tome, samim utvrđivanjem logičkih naglasaka u rečenici, razjasnio sam i glavni dio govorne radnje svog lika.

„Nije dovoljno samo govoriti, nego treba govorit kao što valja.“¹³

Iako je iznutra vrlo smiren, moj Volođa je uloga širokog dijapazona aktiviteta. U pogledu scenskog govora, bilo je vrlo interesantno igrati se mogućnostima koje mi je pružala uloga u nastanku. Postoji govorna vježba u kojoj se kao zadatak zadaje ostvarivanje cilja govorom, a vježba se zove *Uvjeravanje*. Mogu reći kako sam se najčešće služio principom upravo te vježbe. Ali kako uloga ne bi postala dosadna i moja igra nezanimljiva, nisam se koristio samo uvjeravanjem kao govornom radnjom. Često sam upotrebljavao poticanje(nabrijavanje) kao radnju kako bih ostvario neki cilj govorom. Poticanje i uvjeravanje su nekakako da bi samo to karakteriziralo Volođu, pa sam odlučio poigrati se i još jednom

¹² Boro Stjepanović, Gluma I-III, 440

¹³ William Shakespeare, Hamlet

radnjom i dodati im kontrast. Obeshrabrivanje(ponižavanje) kao radnja nasuprot poticanju te uvjeravanje u sredini - činile su većinu mojih govornih radnji.

Nisam se koristio glasovnim transformacijama, i nisam maštao o posebnostima za svoju ulogu. Kao zadatak sam si postavio ostvariti svoj maksimum u zadatom okviru, a to je realistični stil igre. Primijetio sam kako u predstavi vrlo smireno i duboko dišem, a to je rezultat igranja smirenosti i koncentracije. Tako sam dobio jedan vrlo stabilan i smiren, pomalo produbljen ton koji je bio potreban za ovu ulogu.

Osim rada na svojoj ulozi, bilo je vrlo zanimljivo promatrati kolege koji također grade uloge. Vidio sam kako svatko ima svoj princip, svoj vremenski period koji mu treba za svladavanje materijala, i svoje 'trikove'. Na primjer kolega Jakupčević je svojeg Pašu pronašao u inhalatoru. Tako ja to vidim. Pojasnit ću. U procesu je na Aleksandrov prijedlog uzeo inhalator. Naime, Paša je time postao astmatičar, i njegove karakterne osobine su pronašle svoj kanal. Paša bi se često zakašljao, teško bi dolazio do daha ako se fizički previše aktivira, i svakoj situaciji je pristupao oprezno. Naravno, inhalator nije napravio njegovu ulogu, već je na višoj dimenziji otvorio sve osobine njegovog lica.

Slika 7- Volođa u trenutku kada je dobio ključ

7. REŽIJSKI KONCEPT I MODEL IGRE

„Smatram da pri postavljanju svakog značajnog umjetničkog djela redatelj i glumci moraju da teže što je moguće točnijem i dubljem shvaćanju duha i zamisli dramskog pisca a ne zamijenjivanju te misli svojom.“¹⁴

Pripremajući se za proces stvaranja predstave režija je povjerena Aleksandru koji će nas voditi u izrađivanju naših uloga i slobodnim izborom sredstava objediniti našu igru u kolektivan čin, tj. predstavu. U razgovoru s njim, napomenuo je kako nikad nije režirao, stoga će spisateljičinu zamisao i pisane upute primijeniti na način kojim će se njezina zamisao ispoštovati. *Draga Jelena Sergejevna* Ljudmile Razumovske nije apstraktan tekst. Situacije su realne, događaju se u realnom vremenu i realnom prostoru, a likovi su ljudi od krvi i mesa. Stoga, vrijeme u kojem ćemo postaviti predstavu je 1985.godina, u nekom manjem ruskom gradu(nije bilo potrebno odrediti točan grad jer nije od važnosti za radnju, samo je bitno da nije Moskva jer Voloda spominje kako ide studirati u Moskvu). Mjesto radnje odlučili smo smjestiti u dvosoban stan socijalističkog uređenja.

Žanrovsko određenje komada vidljivo je čitanjem, a to je drama. U konačnici, koristili smo se elementima i komedije, čak i tragedije. Realizam je stil koji se nametnuo kao ispravan, obzirom na to kako smo odlučili poštivati zamisao spisateljice. Što je to značilo za nas? Primijenjujući tehniku glume u stvaranju svojih uloga, što sam gore detaljno opisao, prouzročili smo 'nered' koji je trebalo posložiti. Jer ako bi svi glazbenici u orkestru istovremeno svirali ono što su zamislili, dobili bismo kakofoniju koja liči na početak probe orkestra dok se uštima svaki instrument. Prema tome, počeli smo sklanjati nepotrebne stvari u našim minijaturama koje se kose s idejom kolektivnog čina. Tu je otpalo puno sitnica koje smo maštali, ali je dovelo do jedinstva u igri i skladne partiture uloga. Ritam igre je vrlo važan čimbenik u stvaranju predstave jer se njime postiže dinamičnost. Važno je posložiti dinamiku na način kojim će gledatelj ostati zainteresiran i koji će ga iznenaditi onda kada je potrebno. Gledajući iz pozicije svoje uloge, zaključio sam kako je ritam također podređen radnji. Ne smijemo odmicati pozornost s onoga što je trenutno glavna radnja na sceni. Prepoznali smo glavnu radnju u svakom određenom trenutku i svoju pažnju, na ovaj ili onaj način, usmjerili ka tome.

¹⁴ K.S. Stanislavski; Sistem; Beograd, Državni izdavački zavod Jugoslavije, 1945; 451

Odabirom komičnih elemenata u nekim situacijama postigli smo raznolikost atmosfera koje se izmjenjuju u predstavi. Na primjer, kada je situacija neugodna, ubacili smo komični element koji mijenja atmosferu i time postigli dinamičnost. U nekoliko trenutaka, koristili smo glazbu s gramofona u stanu i zajedničkim dogovorom izabrali onu koja će biti suprotna situaciji, a ne podcrtavati radnju. Time smo nekad postigli komičnost, nekad tragičnost, a nekad osjećaj kako situacija nije stvarna. Na primjer - na samom kraju, nakon što Voloda siluje Ljalju i na pozornici je potpuno tragična slika demoliranog stana, poremećenih odnosa, razrušenih ideala i kompletna situacija 'vuče prema dolje', ploča na gramofonu počinje reproducirati *La valse a mille temps*¹⁵, francuski valcer koji svojim ritmom i dinamikom 'vuče prema gore'. Na taj način smo postigli, usudujem se reći, najveći kontrast u predstavi, koji gledatelju ne nameće sliku tragedije koja se te večeri dogodila, već daje nadu u bolje sutra. Konkretnije, koristili smo glazbu kao simbol.

Uzimajući u obzir kako je ovo ipak studentski projekt, nismo imali puno sredstava za kostime i scenografiju, već samo za potrošnu rekvizitu. Tu smo naišli na problem za koji smo znali da će nas zateći, ali smo ga odlučili zanemariti i, ukoliko projekt dulje zaživi, pozabaviti se njime. Naime, nismo mogli doći u posjed stilske scenografije i kostima koji bi bili vjerodostojni zadanom vremenu radnje, stoga smo odlučili ne staviti naglasak na vizualnost predstave jer je ne bismo mogli ispoštovati. Tako su kostimi postali naša svakodnevna odjeća, scenografija je posuđena iz kazališta i pripada modernijim vremenima, a iz teksta smo uklonili detalje u kojima se konkretno govori o razdoblju odvijanja radnje (tih detalja je zaista bilo malo).

Zajedno smo se bavili režijom ove predstave, ali ipak je Aleksandar u završnoj fazi bio poput trenera koji nam je skretao pažnju na ritam, sitnice koje treba ispraviti i nije štedio pohvaliti kvalitetne stvari koje su se na probama događale.

¹⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=ovPwUihaVdE>

8. POVIJESNE ČINJENICE

„Ne može se igrati Shakespeare bez ikakvog znanja o renesansi ili Moliere bez poznavanja baroka.“¹⁶

Jedna od važnijih stvari kod pripreme predstave su upravo povijesne činjenice. Kada se radi neka uloga, povijesne činjenice su važne zbog odabira sredstava koja se koriste. Na primjer, Raskoljnikov u svojem vremenu nije isti kao i Raskoljnikov u moderno doba. Isto je s ulogama koje određuje neko vrijeme ili mjesto radnje, recimo Pariz u vrijeme baroka. Upravo na primjeru Molierea vidi se značaj povijesnih činjenica za glumca, koji za pripremu neke uloge u njegovom komadu, mora pažljivo birati elemente scenskog pokreta i stilski biti dosljedan.

Rusija je, u vrijeme kada je naš komad napisan, bila dio SSSR-a u kojem je vladao socijalistički režim, tada generalnog sekretara KPSS Konstantina Černjenka. Svaka varijanta socijalističke ideje nastoji u industrijaliziranom društvu ostvariti društveni poredak u kojem neće postojati kapitalizam, tj. u kojemu će se ukinuti privatno vlasništvo u gospodarstvu. Mihail Gorbačov je napravio značajne promjene u gospodarstvu. Njegova politika nazvana *Perestrojka*¹⁷ pokušala je promijeniti dotadašnju politiku središnjeg upravljanja, ali on ipak nije uspio ispraviti ključne mane Sovjetskog saveza, koji je 1991., za vrijeme njegovog rukovodstva, doživio svoj raspad. Prema tome, možemo zaključiti da je u vrijeme radnje našeg komada jačala društvena svijest i događale su se velike promjene u svim slojevima društva. To se jasno vidi kod učenika koji dolaze profesorici oteti ključ od sefa s ispitnim zadacima, dok im samo deset godina ranije, u vrijeme kada je SSSR bio stabilniji, takva 'spačka' ne bi pala na pamet zbog svjesnosti posljedica koje će snositi. Danas bi, teoretski, ta situacija izgledala potpuno drukčije.

Ideali u koje vjeruje Jelena Sergejevna zastarjeli su, i učenici joj to pokušavaju objasniti. Na temelju povijesnih činjenica, uviđamo i idealističku različitost učenika i profesorice koji naposljetku određuju njihove postupke i čine dio dramskog sukoba u tekstu.

¹⁶ Boro Stjepanović, *Gluma I-III*, 387

¹⁷ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Perestrojka>

Slika 8 - učenici i Jelena Sergejevna s poklonima

9. SVEVREMENA ILI MODERNA JELENA SERGEJEVNA

Jelena Sergejevna je simbol karaktera kojem je posrnuće isto što i moralna smrt. U prijevodu, ona bi prije umrla i dala svoj život za ideju u koju vjeruje nego poklekla te, iz straha i izmanipulirana, pristala na kompromis.

„VOLODA: U pravu je. Jelena Sergejevna je idealističko poimanje stvarnosti podigla do načela. To je Antigonina narav. A svako nasilje nad svojom ličnošću ili svojim idealima kod nje izaziva herojski otpor i tu postoji upravo proporcionalna zavisnost, što ih jače pritiskuju, tim se aktivnije i žešće suprotstavljaju. Iz takvih naravi izrastaju junaci od čelika i vođe revolucija i ratova. Ali u običnom životu to su uglavnom čudaci kojima se svi rugaju i koje nitko ne uzima za ozbiljno. Zato im je svaka kriza dobrodošla jer im pruža priliku da svoje duhovne snage ispolje do maksimuma.“¹⁸

Upravo je Voloda taj koji savršeno analizira Jelenu Sergejevnju i objašnjava važnost simbola koji ona predstavlja. Kao i Antigona, Jelena Sergejevna je podcijenjena i njezini se

¹⁸ Ljudmila Razumovska, Draga Jelena Sergejevna

protivnici, baš poput Kreonta, čude njezinoj snazi i otporu koji pruža zbog jedne ideje. Osnovna razlika između njih dvije jest njihovo razumjevanje ideje koju zagovaraju. Dok se Antigona snažno suprotstavlja vlasti i tiraninu, Jelena Sergejevna je na strani komunističkog režima, staromodnih običaja i promišljanja o svijetu. Ona ne živi u skladu sa svojim vremenom i ne dopušta da njezinu ideju o svijetu promjene drukčija mišljenja. Samo da razjasnimo, ni učenici nisu postupili ispravno te ne mislim da im je Jelena Sergejevna trebala pomoći. Ali, upravo u tome i leži smisao ovog teksta. Samo objektivan promatrač ovu priču bi znao razložiti i pronaći rješenje problema – a to je publika. Svaki gledatelj u publici je objektivan dok gleda predstavu te o njoj donosi zaključak. Upravo u tome za mene leži smisao kazališne umjetnosti – obogatiti gledatelja poukom i iskustvom koje ga čini boljim čovjekom.

U današnje vrijeme kada se ispiti na fakultetima kupuju, gdje se mogućnosti profesora smanjuju, a proporcionalno rastu prava učenika koji su pritom sve zaštićeniji, *Draga Jelena Sergejevna* je tekst koji je postao naša svakodnevnica. U koliko smo samo vijesti čuli kako roditelji tuže učitelja jer je dao ukor njihovom djetetu? Udarne vijesti o profesoru anatomije koji na fakultetima za 500-2000 € prodaje ispite? Student koji je spavao s profesoricom za bolju ocjenu? Sve su to primjeri karaktera koji su poklekli i nisu postupili moralno. Primjerice, kad bi se događaj koji se dogodio te večeri u stanu Jelene Sergejevne dogodio danas, to bi bilo ništa novo. Upravo zato smatram kako je *Draga Jelena Sergejevna* tekst koji je aktualan i treba ga postavljati u kazalištu. On nosi pouku koja je potrebna svijetu, mlađima i starijima. Pouka koja je vrijedna toga da je se iznese.

10. ZAKLJUČAK

Rad na predstavi Draga Jelena Sergejevna bio je više nego poučan. Iskustvo koje smo stekli radeći na ulogama i zajedničkim snagama stvarajući predstavu, iskustvo je koje se nikada više neće ponoviti. Nažalost samo nekoliko mjeseci nakon premijere Aleksandar Bogdanović poginuo je u tragičnoj prometnoj nesreći. Mnogo toga je ostavio iza sebe i nedovršeno, ali ono što je ostavio nama je veliko znanje bez kojega naši životi, ne samo ovaj projekt, ne bi bili isti. Radeći s nama, otkrivao nam je trikove, prečace i vodio nas je kao što bi vodio samoga sebe. Izuzetno sam zahvalan Aleksandru što je pristao raditi s nama na ovom projektu jer bez njega taj bi projekt bio nešto sasvim drugačije. A zbog njega, i pogotovo nakon njegove smrti, postoji inicijativa da ovaj diplomski ispit zaigra u nekom kazalištu kao repertoarna predstava – jer manje od toga nije vrijedna.

Slika 9 - Zdravica Jeleni Sergejevnoj

11. LITERATURA

K. S. Stanislavski; Sistem; Beograd, Državni izdavački zavod Jugoslavije, 1945

Boro Stjepanović; Gluma I-III; IVPE, Cetinje, 2014.

Jerzy Grotovski; Ka siromašnom pozorištu; Studio Lirica, Beograd, 2006

Mihail Čehov; O tehničarima glumca; NNK Internacional, Beograd, 2005

Ljudmila Razumovska, Draga Jelena Sergejevna

INTERNET IZVORI

<https://www.vesti.rs/Desavanja-u-gradu/Ljudmila-Razumovska-Draga-Jelena-Sergejevna-3.html>

<http://www.matica.hr/vijenac/286/predstava-od-dva-samovara-9331/>

<http://www.zekaem.hr/predstave/draga-elena-sergejevna/>

<http://stagebuzz.org/2019/02/26/ljudmila-razumovskayas-dear-elena-sergeevna-director-vailisa-teplyakova/>

12. SAŽETAK

Predstava *Draga Jelena Sergejevna* je diplomski ispit troje studenata. Mentor je doc.art. Jasmin Novljaković, sumentor umj.sur. Selena Andrić, a redatelj predstave Aleksandar Bogdanović. Premijerno je izvedena 20. svibnja 2019. u zelenoj dvorani HNK-a u Osijeku.

To je priča o četvero učenika koji dolaze kod svoje profesorice uzet ključ od sefa u kojemu se nalaze ispitni zadaci koje žele zamijeniti falsificiranim ispitnim zadacima jer su loše napisali maturu.

U ovom pisanom radu govori se o začetku cijelog projekta, izboru suradnika, glumačkoj tehnici koja je primjenjena u radu na predstavi, povijesnim činjenicama vezanim uz tekst, informacijama o spisateljci te detaljnoj analizi svih segmenata koji se tiču ovog projekta.

Ključne riječi: Predstava, glumac, lik, karakter, tehnika, iskustvo, projekt, znanje, Jelena Sergejevna, Voloda

13. SUMMARY

Theatre performace Dear Elena Sergeyevna is a master thesis of three students. The mentor is doc.art. Jasmin Novljaković, co-mentor art.ass. Selena Andrić and the director of the show is Aleksandar Bogdanović. The premiere was played on 20th of May 2019, in the green refersal room of Croatian National Theatre in Osijek.

This is a story about four students that are coming the their professor's house to get the key of the safe that contains the tests that they want to replace with falsificated tests because they didn't write the test well enough.

In this thesis is spoken about the beginning of the project, choise of associates, acting tehniques used while working on the show, historical facts connected to the text, informations about the writer and detail analisys of all the segments that are connected to the project.

Key Words: Show, actor, character, tehniqe, experience, project, knowledge, Elena Sergeyevna, Volodja

14. ŽIVOTOPIS

Lino Brozić rođen je 16.04.1995. u Zagrebu. Osnovnu i srednju školu, paralelno s osnovnom i srednjom glazbenom školom(smjer harmonika, klavir) završava u Puli gdje provodi svoje djetinjstvo. Nakon srednje škole upisuje Fakultet za ekonomiju i turizam u Puli, ali ubrzo se ispisuje i sljedeće akademske godine upisuje Umjetničku akademiju u Osijeku(smjer gluma i lutkarstvo). Preddiplomski studij završava 2017. te iste godine upisuje diplomski studij glume i lutkarstva na istoj Akademiji, sada naziva Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku. Glumom se počeo baviti tri godine prije nego li je upisao Akademiju, radeći kao glumac u pulskom Teatru Naranča. Trenutno igra u sedam repertoarnih predstava HNK-a u Osijeku(*Osječki long, long play; Emet; Vitez slavonske ravni; Othello; Buba u uhu; Doljniodravska 11; Marija Stjuart*), dvije predstave Gradskog kazališta Zorin dom u Karlovcu(*Karlstadt Kunst Cabaret; Rusfaj*), također aktivno surađuje s Gradskim kazalištem Kristalna kocka vedrine u Sisku gdje igra u predstavi *Sudar*, a surađuje i s Teatrom Osmego Dnia(Poznan, Poljska). Lino Brozić je također i glazbenik koji svira tri instrumenta (harmonika, klavir i gitara), radio je glazbu za više od desetak predstava, ispita, i ostalih prigodnica. Osim što svira, i pjeva. Ima vozačku dozvolu za automobil i dozvolu za voditelja brodice. Ima položenu B2 razinu engleskog jezika. Slobodno vrijeme često provodi u prirodi, a često peca jer je strastveni pecaroš.